

Signaleringen - Signposts

W. Bergsma (ed.), ***Enege gedenckwerdege geschiedenissen. Kroniek van de Friese militair Poppo van Burmania uit de Tachtigjarige Oorlog*** (Hilversum: Verloren, 2012, 230 pp., ISBN 978 90 8704 304 9).

Door ook dienst te nemen in het Staatse leger volgde Poppo van Burmania (1603-1676) in de voetsporen van zijn vader. Hij diende letterlijk zijn leven lang en overleed als commandant van de lijfwacht van stadhouder Hendrik Casimir II in de rang van overste. Zijn door Bergsma naar behoren bezorgde kroniek geeft een levendig beeld van het gruwelijke krijgsbedrijf in de zeventiende eeuw, maar biedt echter zelden meer dan een opsomming van feiten en gebeurtenissen.

Bruno Blondé, e.a., ***Trend en toeval. Inleiding tot de kwantitatieve methoden voor historici*** (Leuven: Universitaire Pers Leuven, 2012, 240 pp., ISBN 978 90 5867 922 2).

De laatste druk van Lindblads *Statistiek voor historici* is alweer ruim twintig jaar oud, dus aan een nieuwe inleiding bestond wel behoefte. Vier Antwerpse historici zetten zich aan de taak om een handzaam overzicht te schrijven gericht op lezers zonder kennis van statistiek en met niet meer dan rudimentaire wiskunde. Achtereenvolgens komen aan de orde het interpreteren dan wel vervaardigen van beschrijvende statistiek, het onderzoeken van de samenhang tussen variabelen en de belangrijkste technieken van de verklarende statistiek. De tekst is helder, toegankelijk en steeds verduidelijkt met aansprekende historische voorbeelden.

Marcel Broersma, Joop W. Koopmans (eds.), ***Identiteitspolitiek. Media en constructie van gemeenschapsgevoel*** (Hilversum: Verloren, 2010, 186 pp., ISBN 978 90 8704 119 9).

Benedict Andersons ‘imagined communities’ zijn tegenwoordig gemeengoed onder de term identiteitspolitiek. Deze bundel komt voort uit het Groningse colloquium voor masterstudenten Geschiedenis. Dertien bijdragen onderzoeken de vorming van denkbeeldige gemeenschappen van de Oudheid tot de vroege twintigste eeuw. De nadruk ligt op Nederland, met uitstapjes naar Ierland, de Hanze en Romeins Italië. Er zijn

bijdragen over de werking van pers, film, radio en cartografie, maar gelukkig hielden de redacteuren niet al te strak vast aan het streven de rol van de media daarbij te analyseren.

Bart Coppein, ***Dromen van een nieuwe samenleving. Intellectuele biografie van Edmond Picard*** (Brussel: Larcier, 2011, 423 pp., ISBN 978 2 8044 4980 3).

Coppein vindt Picard (1836-1924) een ten onrechte vergeten sleutelfiguur uit het Belgische *fin de siècle*. Als maatschappelijk sterk geëngageerde Brusselse advocaat en politicus legde Picard een ongelofelijke activiteit aan de dag op zijn vakgebied en spande zich daarnaast in voor allerlei andere, ogenschijnlijk tegenstrijdige, doelen, van koloniale verovering tot algemeen stemrecht en sociale wetgeving. Coppein situeert de man stevig in zijn tijd en schetst overtuigend hoe zijn denken over recht, staat en maatschappij uitmondde in een tijdens zijn leven al verguisde trits van antisemitisme, racisme en nationalisme.

Monika Diederichs, ***Kinderen van Duitse militairen in Nederland. Een verborgen leven*** (Soesterberg: Aspekt, 2012, 206 pp., ISBN 978 94 6153 218 3)

Naar schatting werden tijdens de Tweede Wereldoorlog 13.000-15.000 kinderen geboren met een Nederlandse moeder en een Duitse militair als vader. Na haar boek uit 2006 over vrouwen die omgang met Duitsers hadden, publiceert Diederichs nu de levensverhalen van de kinderen, opgebouwd aan de hand van interviews met 26 kinderen en acht moeders. De naoorlogse lotgevallen van de kinderen verschilden sterk. Een deel van hen belandde in kindertehuizen, een ander deel in pleeggezinnen, een derde deel werd opgevoed door hun moeder of haar familieleden. Ze hadden echter sterk overeenkomende ervaringen: een afwijzende omgeving, stigmatisatie van het Duitse vaderschap, de latere zoektocht naar afkomst en familie. In het laatste hoofdstuk vergelijkt Diederichs haar bevindingen met onderzoek in Denemarken en Noorwegen.

Esther van Gelder (ed.), ***Bloeiende kennis. Groene ontdekkingen in de Gouden Eeuw*** (Hilversum: Verloren, 2012, 180 pp., ISBN 978 90 8704 309 4).

Deze bundel bij een gelijknamige tentoonstelling in Museum Boerhaave te Leiden biedt veertien zeer afwisselende artikelen over wat de samenstelster noemt de 'big science' van de zeventiende eeuw: natuurlijke historie. De bijdragen zijn in vier groepen ondergebracht: de ontwikkeling van de botanie, verzamelaars en verzamelobjecten, de verspreiding van plantenkennis via boeken en prenten en plantkundigen en hun activiteiten. Bepaald een fleurig en onderhoudend geheel.

Janine Jager, ***Wilhelmina Triesman 1901-1982. Een Nederlandse in Leningrad*** (Amsterdam: Pegasus, 2012, 287 pp., ISBN 978 90 6143 366 8).

Triesman trouwde in 1920 met een Russische zeeman en verhuisde vijf jaar later met haar gezin naar Leningrad. Daar bouwde ze tegen alle verschrikkingen van de jaren dertig en

veertig in een nieuw bestaan op als vertaalster en docente, uitmondend in de stichting van een vakgroep Neerlandistiek aan de universiteit. Jager kon dit bijzondere leven reconstrueren dankzij Triesmans uitgebreide privéarchief dat alle lotswisselingen wonder boven wonder overleefde.

Guus Meershoek, **Kees Peijster en de herijking van de maatschappelijke politierol** (Den Haag: Boom Lemma, 2012, 145 pp., ISBN 978 90 5931 821 2).

Tijdens de jaren zeventig en tachtig publiceerde Peijster als hoofdcommissaris in Den Haag baanbrekende artikelen over aard en functioneren van de politie. Daardoor geldt hij als grondlegger van de moderne politie in Nederland en tevens als voorbeeldfiguur voor de manier waarop politiefunctionarissen met de consequenties van maatschappelijke problemen binnen hun korps moeten omgaan. Dit boek bevat, naast een uitgebreide versie van de biografische rede waarmee Meershoek zijn lectoraat Politiegeschiedenis aan de Politieacademie aanvaardde, een keuze uit Peijsters werk en een bibliografie van zijn artikelen.

Ileen Montijn, **Hoog geboren. 250 Jaar adellijk leven in Nederland** (Amsterdam, Antwerpen: Contact, 2012, 447 pp., ISBN 978 90 254 3207 2).

In *Leven op stand* (1998) beschreef Montijn de leefgewoonten van de hele maatschappelijke bovenlaag in Nederland, dat wil zeggen, adel, notabelen en zakelijke top, tussen 1890 en 1940. Zoals de titel aangeeft, behandelt ze in dit boek een kleinere groep, de adel, over een veel langere periode. De zes thematisch opgezette hoofdstukken bieden een mooi, panoramisch overzicht van de adel: gewoonten, opvattingen, gedrag, leefwereld, wereldbeeld, zelfbeeld, maatschappelijke positie en verhouding tot andere sociale groepen. Daarbij verbindt Montijn op een knappe manier voorbeelden uit verschillende tijdspannen met elkaar tot een kaleidoscopisch geheel, soms ten koste van een analyse waarom dingen veranderden. De in de inleiding gestelde vraag waarom een kleine bevolkingsgroep nog steeds een naar verhouding invloedrijke positie heeft, blijft helaas onbeantwoord.

Hugo Roos, Guus Veenendaal (eds.), **Ondernemen op het spoor. De eerste jaren van de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij** (Amsterdam: Boom, 2012, 174 pp., ISBN 978 94 6105 779 2).

Spoorwegboeken bestaan er in overvloed. De meeste richten zich tot liefhebbers van seintjes en treintjes, maar sinds de verzelfstandiging van het spoorbedrijf ontstaat geleidelijk meer belangstelling voor de zakelijke kanten ervan. Deze bundel, in 2012 verschenen ter gelegenheid van het feit dat 175 jaar geleden de eerste Nederlandse spoorwegmaatschappij werd opgericht, getuigt daarvan. Slechts één hoofdstuk behandelt materieel en personeel (Jacq. van der Meer), de overige vier gaan over tot nu toe meest onderbelichte aspecten van het vroege spoorbedrijf: de commerciële ontwikkeling tot 1866 (Guus Veenendaal), overheid en spoor (Gerrit Nieuwenhuis),

defensie en de trein (Jan Schulten) en de HSM op de beurs (Peter Baas en Hugo Roos).
Niet alle bijdragen graven even diep, zodat we moeten hopen dat het niet bij deze aanzet blijft.